

Quick scan ecologie

Bestemmingsplan Lelylaan e.o.

Een probleem melden - Fotodatum: juni 2008

Quick scan ecologie

Bestemmingsplan Lelylaan e.o.

Auteur Mw. T. Ursinus

Opdrachtgever Stadsdeel Nieuw-West

Projectnummer 12.086 concept

Ingen januari 2013

foto omslag Deel plangebied met zicht op de Schipluidenlaan.

Els & Linde B.V.
Dr. A.R. Holplein 1
4031 MB Ingen
tel: 0344 - 642517
fax: 0344 - 600832
mob: 06 - 27564247
e-mail: vanderlinden@elsenlinde.nl

Inhoud

Inleiding	4
Werkwijze vleermuizenonderzoek	5
Beschrijving	6
Waarnemingen	10
Najaarsinventarisaties vleermuizen	11
Analyse	13
Conclusie en advies	14
Literatuurlijst	15

Inleiding

De gemeente Amsterdam Nieuw-West is bezig met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan Lelylaan e.o. Binnen het bestemmingsplan worden enkele ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Onderdeel van de procedure is een onderzoek naar de effecten op beschermde planten- en dieren. Het onderzoek is noodzakelijk in het kader van een ruimtelijke procedure voor wijziging van de huidige bestemming. In het kader van de Flora- en Faunawet moet geïnventariseerd worden of er sprake is van beschermde soorten die schade ondervinden van het voornemen. Voor deze soorten is een ontheffing ex artikel 75 noodzakelijk, als de soorten schade ondervinden van de geplande ontwikkelingen.

In het najaar van 2012 zijn enkele inventarisaties van vleermuizen binnen het plangebied uitgevoerd. Tijdens de inventarisaties van vleermuizen is tevens onderzocht of er aanleiding is voor de aanwezigheid van andere beschermde soorten. In het voorliggende rapport worden de soorten welke in potentie aanwezig zijn beschreven. In het al opgestarte onderzoek naar vleermuizen - welke zal worden voortgezet in het voorjaar van 2013 - zal uiteindelijk inzicht worden gegeven in de status en de daadwerkelijke verspreiding van deze beschermde soorten. Tevens zal dan een overzicht worden gegeven van de overige beschermde soorten als huismus (*Passer domesticus*) en gierzalw (*Apus apus*), die meeliften met de geplande inventarisaties.

Werkwijze vleermuizenonderzoek

Het inventariseren van vleermuizen binnen het plangebied bestaat uit verschillende onderdelen. Deze zijn allen gericht op het vinden van de vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Immers alle verblijfplaatsen van vleermuizen zijn strikt beschermd via de Flora- en Faunawet; alleen voor een groot maatschappelijk belang met dwingende reden wordt een ontheffing van de bepalingen van de wet gegeven. Vaste verblijfplaatsen zijn ook beschermd als deze tijdelijk niet gebruikt worden. De belangrijkste vaste verblijfplaatsen die in theorie binnen het plangebied aanwezig kunnen zijn zijn: winterverblijfplaatsen, zomerkolonies, vliegroutes en paarterritoria. In voorkomende gevallen kunnen - voor de soort essentiële - jachtgebieden eveneens als een vaste verblijfplaats gelden.

Voor het zoeken naar de zomerkolonies van vleermuizen is de periode mei- tot half juli de optimale onderzoektijd. Voor de (kraam) kolonies is het noodzakelijk minimaal driemaal met een interval van drie weken te inventariseren. Vleermuizen gebruiken verschillende verblijfplaatsen naast elkaar, terwijl de verblijfplaatsen niet continue gebruikt worden.

De vaste vliegroutes zijn als twee afzonderlijke typen te verdelen: enerzijds de routes die hoog frequent gebruikt worden tussen de kolonie en de jachtgebieden en anderzijds de vliegroutes naar de winterverblijven.

Verschillende soorten bezetten in de nazomer een paarterritorium. Deze kunnen pas onderzocht worden in de periode eind augustus - eind september. In die periode start tevens de migratie naar de winterverblijven.

Voor de herkenning van de vleermuizen is gebruikt gemaakt van een Batdetector: De Batdetector vertaalt de onhoorbare (ultrasone) geluidspulsen die vleermuizen gebruiken tijdens het vliegen en het jagen op insecten naar voor de mens hoorbare geluiden. Met deze hoorbare geluiden is een geoefend oor in staat om een spectrum aan soorten te determineren.

Beschrijving

Het plangebied ligt aan weerszijde van de Lelylaan vlakbij het station Amsterdam Lelylaan. De Lelylaan en de omgeving van het station is groot stedelijk van inrichting. Ook het gebied rondom het voormalige ROC, aan de noordzijde van de Lelylaan, is bebouwd met kantoren en een schoolcomplex. Ten zuiden van de Lelylaan staan flats met vrij omvangrijke plantsoenen met grote bomen tussen de woongebouwen. Langs de Lelylaan staan eveneens grote laanbomen, en de afrit van de Lelylaan bij de Delftlandlaan is groen ingericht met grote loofbomen. Ondanks de groot stedelijke functie is het gebied vrij groen.

Op circa 2,3 kilometer afstand van het plangebied ligt het gebied wat is aangegeven als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op circa 4,6 kilometer afstand ligt het Nationaal Landschap Groene Hart. Het dichtsbijzijnde Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer ligt op zo'n 9,3 kilometer afstand van het plangebied.

- **Ecologische Hoofdstructuur**

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

- **Nationaal Landschap Groene Hart**

Het Groene Hart is het landschap binnen de ring van steden die samen de Randstad vormen. Het is een groot en gevarieerd gebied met niet alleen gras en water, maar ook oude steden als Gouda, Woerden, Nieuwpoort en Schoonhoven. Ruwweg zijn van noord naar zuid te onderscheiden: het Plassengebied (rond Loosdrecht en Vinkeveen), het Hollands-Utrechts veenweidegebied en de waarden (ten zuiden van de Hollandse IJssel).

Kernkwaliteiten Nationaal Landschap Groene Hart.

- Hollands-Utrechts veenweidegebied
- Zeer open landschap
- Strokenverkaveling met water-land
- Veenweidekarakter

De waarden

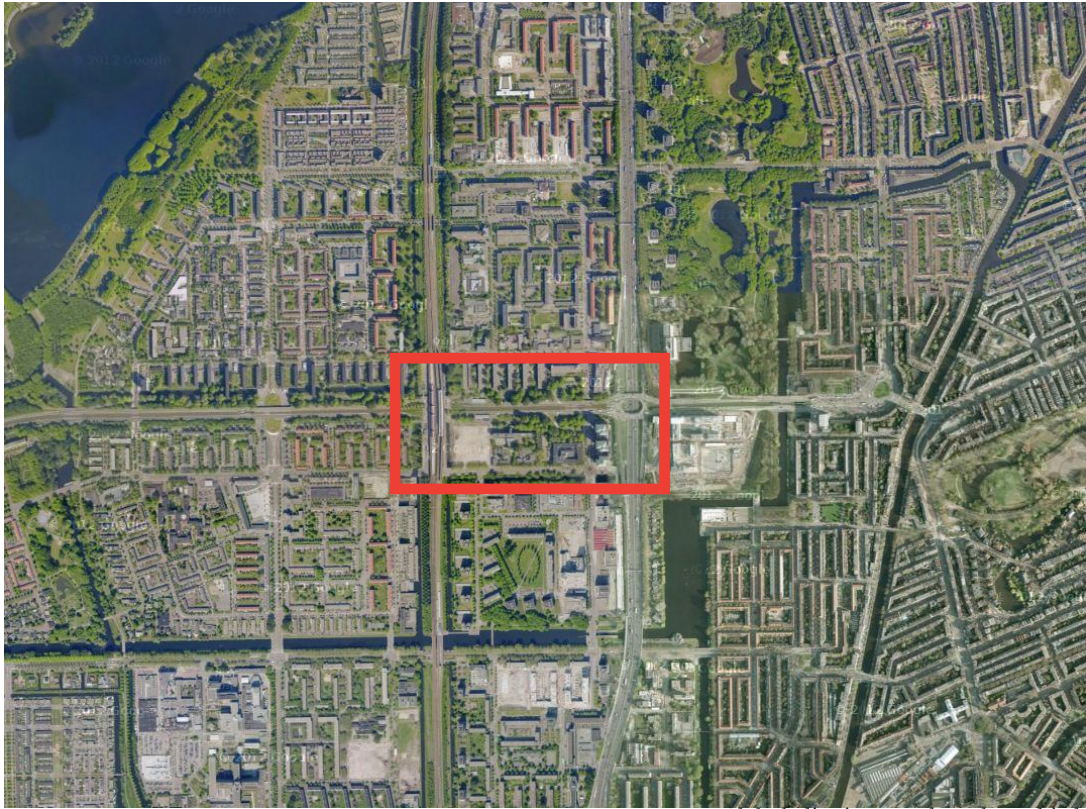
- Verkavelingspatroon
- Groen door beplante dijken en kades
- Zeer open landschap

De plassenengebieden

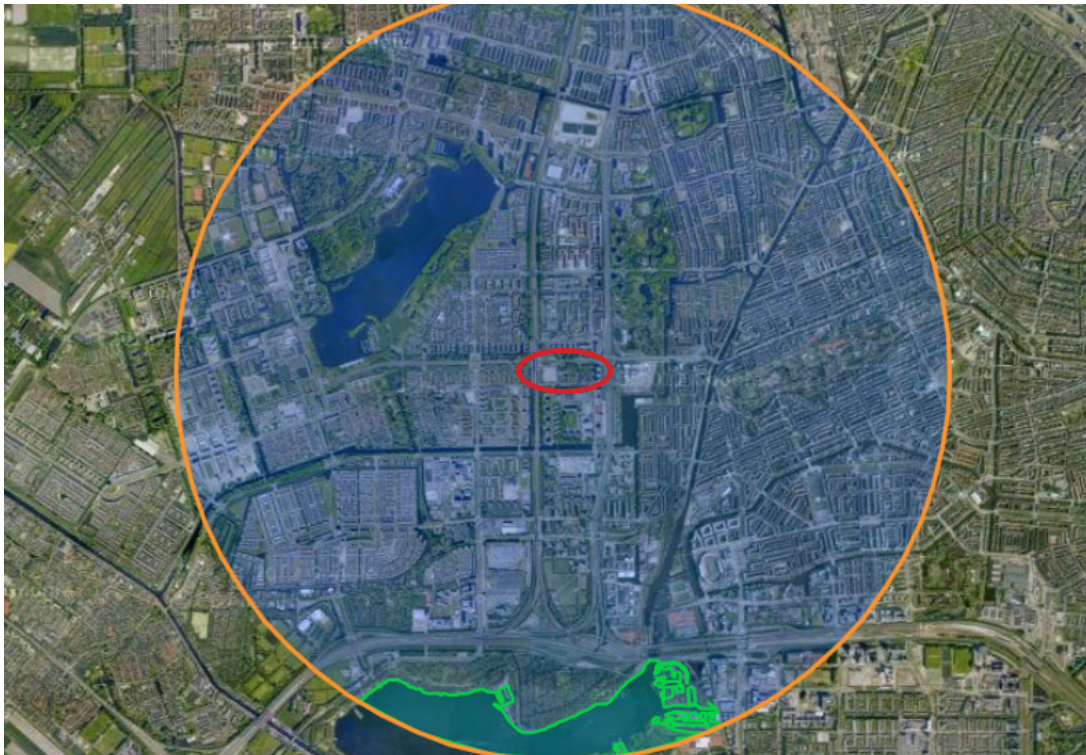
- Besloten oeverwal
- Open veenplassen
- Veenweidekarakter

■ **Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer**

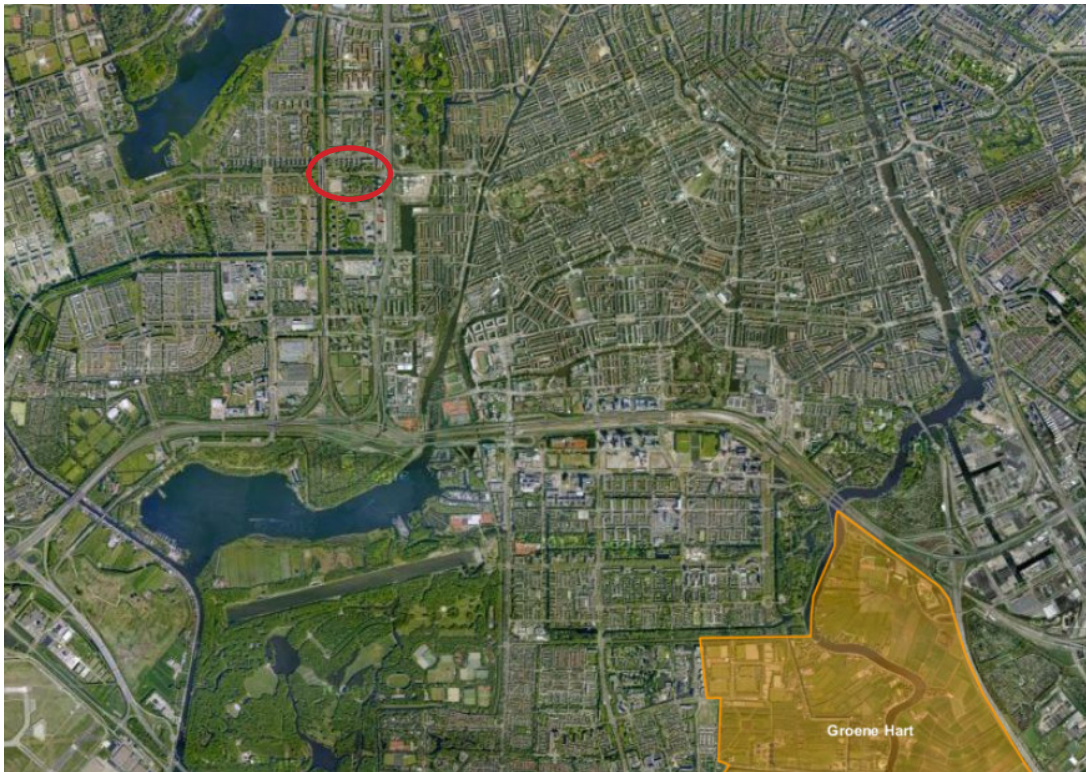
Het Markermeer ontstond als gevolg van voltooiing van de Houtribdijk tussen Enkhuizen en Lelystad in 1976. In luwere en ondiepere delen van het Markermeer, zoals de Gouwzee (het deelgebied tussen het eiland Marken en het vasteland van Noord-Holland dat is aangewezen onder de Habitatrictlijn) en de kustzone Muiden zijn kranswierbegroeiingen ontstaan. Momenteel bevat het zuidelijk deel van de Gouwzee de grootste oppervlakte aan kranswiervegetatie met sterkranswier in ons land. De kranswieren vormen in de zomer en de herfst een belangrijke voedselbron voor o.a. krooneenden. Belangrijk broedgebied voor visetende watervogels (visdief). Het Markermeer/IJmeer is van belang voor visetende (fuut, aalscholver, nonnetje, grote zaagbek, dwergmeeuw, zwarte stern), mosseletende (kuifeend, tafeleend, topper) en waterplantenetende (krooneend, meerkoet, tafeleend) watervogels. Voor de soorten van de eerste twee categorieën zijn de omstandigheden in de jaren negentig verslechterd door afname van de driehoekmossel in het Markermeer en afname van de spiering in zowel het IJsselmeer als het Markermeer. Het eerste proces is verbonden aan afname van de voedselrijkdom na de aanleg van de Houtribdijk in combinatie met de hoge slibblast, het tweede proces is mogelijk klimaatgerelateerd. Ondanks afname is vooral het aantal kuifeenden en het aantal nonnetjes nog steeds van internationale en grote nationale betekenis. De betekenis van het gebied voor grote concentraties ruiende watervogels is niet verminderd. De Gouwzee heeft een bijzondere betekenis door het voorkomen van een groot veld sterkranswier, waarop door grote aantallen duikende herbivoren (krooneend, tafeleend, meerkoet) wordt gevoerageerd.

Globale ligging van het plangebied.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van het Nationaal Landschap.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000 gebied.

Waarnemingen

Tijdens de geplande inventarisaties van vleermuizen in het najaar van 2012, is tevens onderzocht of er aanleiding is voor de aanwezigheid van andere beschermde soorten. In de navolgende paragrafen wordt beschreven welke soorten in potentie aanwezig zijn. In het al opgestarte onderzoek naar vleermuizen - welke zal worden voortgezet in 2013 - zal uiteindelijk inzicht worden gegeven in de status en de daadwerkelijke verspreiding van deze beschermde soorten. Tevens zal dan een overzicht worden gegeven van de overige beschermde soorten als huismus en gierzwaluw die meeliften met de geplande inventarisaties.

■ **Vegetatie**

De vegetatie bestaat voornamelijk uit zwak ontwikkelde tot vrijwel afwezige tredvegetaties op de verschillende verhardingen en beheerd groen op de verschillende plantsoenen. Opvallend is dat er in de omgeving veel – vaak grote – bomen aanwezig zijn. Hierdoor en door de plantsoenen tussen de flats heeft het gebied voor een groot gedeelte een groen aanzien. Uit de gegevens van de natuuratlas van Amsterdam blijkt dat er van het plangebied zelf weinig gegevens bekend zijn. Juist buiten het plangebied liggen blokken met enkele beschermde en bijzondere planten, zoals tongvaren (*Asplenium scolopendrium*), steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*), stijf hardgras (*Catapodium rigidum*) en de rietorchis (*Dactylorhiza majalis*). Tongvaren en steenbreekvaren worden in Amsterdam als muurvegetatie aangetroffen. De kademuren binnen het plangebied lijken geen geschikte groeiplaats te zijn voor de muurplanten. Ook stijf hardgras en rietorchis worden niet verwacht binnen het plangebied. Zeer waarschijnlijk komen er geen beschermde planten voor binnen het plangebied.

■ **Zoogdieren**

Vooraf in de flats aan de Johan Jongkindstraat zijn verschillende geschikte invliegopeningen aangetroffen. Ook verschillende bomen hebben holten waarin – potentieel – vleermuizen aanwezig zijn. Uit de najaarsinventarisatie van de vleermuizen binnen het plangebied blijkt dat er in dit plangebied verscheidene roepende mannetjes van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) aanwezig zijn. Het is waarschijnlijk dat er in de directe omgeving of binnen het plangebied een zomerkolonie van de gewone dwergvleermuis aanwezig is.

De aanwezigheid van paarterritoria van vleermuizen is aangetoond. De aanwezigheid van een zomerverblijf is waarschijnlijk. De waarnemingen tijdens de najaarsinventarisaties worden op pagina 12 beschreven.

- **Vogels**

De belangrijkste vogels die in een stad worden aangetroffen, en die het gehele jaar door beschermd zijn, zijn de huismus en de gierzwaluw. Daarom is gelet op potentiële nestgelegenheid van deze vogels in de gebouwen; beide vogels maken hun nest immers in gebouwen. Voor de gierzwaluw zijn verschillende plekken aangetroffen die geschikt zijn als nestgelegenheid. Ook voor de huismus is voldoende geschikt leefgebied aanwezig. De huismus is bovendien gemeld voor de gebieden juist buiten het plangebied.

Een bijzondere waarneming is een broedende boomvalk (*Falco subbuteo*) in de noordelijke afslag van de Lelielaan. Het nest van deze vogel is eveneens het gehele jaar beschermd. Op verzoek van de opdrachtgever is in een aparte notitie aangegeven wat de beste handelswijze is om schade aan de boomvalk te voorkomen in relatie met de voorgenomen bouwplannen.

De aanwezigheid van de boomvalk is vastgesteld en aanwezigheid van de huismus en gierzwaluw wordt als waarschijnlijk geschat.

- **Herpetofauna**

De vaarten zijn slecht toegankelijk voor amfibieën. De kans op bijzondere soorten in het plangebied is daarom klein tot afwezig. Uit de gegevens van de gemeente Amsterdam blijkt dat in de ruime omgeving geen rugstreeppadden (*Epidalea calamita*) bekend zijn. Binnen de bebouwde omgeving zijn geen geschikte leefgebieden voor reptielen aanwezig. De kans op beschermde amfibieën of reptielen binnen het plangebied wordt als marginaal geschat.

- **Vissen**

Uit de inventarisaties blijkt dat de oppervlaktewateren binnen en langs het plangebied niet tot matig geschikt zijn voor beschermde vissoorten. In de recent verschenen atlas van de Noord-Hollandse vissen (2012) zijn geen meldingen van beschermde soorten opgenomen. Ook de gemeente Amsterdam meldt geen beschermde vissen voor de omgeving. De kans op beschermde vissoorten wordt als marginaal geschat.

Najaarsinventarisaties vleermuizen

De najaarsinventarisaties zijn uitgevoerd op 29 augustus 2012 en 19 oktober 2012. De weersomstandigheden tijdens de inventarisatieavond, waren geschikt om paarterritoria binnen het plangebied te kunnen vaststellen. De inventarisatie is voornamelijk gericht op het zoeken van paarterritoria.

- **Najaarsinventarisatie 29 augustus 2012**

Tijdens de najaarsinventarisatie op 29 augustus 2012 is gezocht naar roepende mannetjes binnen het plangebied en de directe omgeving. Vleermuizen maken de locatie van hun paarverblijf kenbaar, door het uiten van baltsroepen. Tijdens de inventarisatieavond zijn verschillende paarterritoria van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. De roepende mannetjes van de gewone dwergvleermuis zijn verspreid binnen het plangebied gehoord. De meeste activiteit werd in de directe omgeving van de appartementencomplexen aan de Johan Jongkindstraat gemeten.

- **Najaarsinventarisatie 19 oktober 2012**

Tijdens de najaarsinventarisatie op 19 oktober gezocht naar aanwijzingen voor winterverblijven binnen het plangebied. Een winterverblijf van vleermuizen die in gebouwen overwinteren is lastig te vinden. Uit recente literatuur volgt dat zwermgedrag rond half oktober nabij een verblijfplaats, een goede indicatie is voor de aanwezigheid van een winterverblijf van de gewone dwergvleermuis. Tijdens de inventarisatieavond zijn geen zwermende vleermuizen binnen het plangebied aangetroffen.

De ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) is verspreid binnen het plangebied gehoord. De soort foerageerde voornamelijk tussen de boomkruinen en de opgaande begroeiingen. Van de ruige dwergvleermuis zijn geen roepende mannetjes gehoord. Een enkele keer is de gewone dwergvleermuis binnen het plangebied gehoord. De soort foerageerde voornamelijk tussen de opgaande begroeiing en boven de verschillende watergangen.

Analyse

Uit de – voorlopige – inventarisaties en de schatting van de aanwezigheid van soorten op basis van aanwezige leefgebieden en standplaatsen volgt dat er met zekerheid paarterritoria van de gewone dwergvleermuis zijn en dat de boomvalk in het gebied broedt. De huismus en de gierzwaluw worden verwacht maar zijn (nog) niet aangetoond. De waarnemingen leiden tot enkele maatregelen ter bescherming. De inhoud kan echter pas worden opgesteld nadat de inventarisaties in 2013 zijn afgerond. Voorlopig is duidelijk dat er geen belemmeringen zijn voor het bestemmingsplan.

Voor het inventariseren van vleermuizen is op 2 april 2009 een protocol verschenen van de Gegevensautoriteit Natuur. In het protocol wordt beschreven waaraan een inventarisatie van vleermuizen moet voldoen. De belangrijkste aspecten zijn de noodzaak om in het voorjaar minimaal driemaal te inventariseren met een interval van drie weken. Er zijn verschillende inventarisaties noodzakelijk omdat vleermuizen regelmatig verhuizen; één inventarisatie geeft daarmee hooguit een indicatie van de aanwezigheid. De onderzoeksperiode van vleermuizen loopt van mei tot en met half juli.

Binnen het plangebied is een broedende boomvalk aangetroffen. De boomvalk gebruikt een oud nest van de zwarte kraai of andere vogels en maakt zelf geen nest. De boomvalk is daarmee afhankelijk van het aanbod aan nesten. Van belang is dat er bij aankomst - voorjaarsmitigatie - voldoende geschikte nestplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied.

In de rapportage; Effecten op de boomvalk van het bestemmingsplan Lelielaan te Amsterdam, opgesteld door dhr. P.J.H. van der Linden van Els & Linde B.V., wordt voorgesteld om in het vroege voorjaar ter plekke van het plangebied en de directe omgeving, te onderzoeken of er voldoende oude kraaiennesten zijn. Mocht er - naar oordeel van de ecooloog, onvoldoende geschikte nesten aanwezig zijn, dan kunnen een of meer kunstnesten geplaatst worden.

Conclusie en advies

De gemeente Amsterdam Nieuw- West is bezig met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan Lelylaan e.o. Voor het kunnen realiseren van de gewenste ontwikkelingen binnen het plangebied, wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Onderdeel van die procedure is een onderzoek naar de effecten op beschermde planten- en dieren. Het onderzoek is noodzakelijk in het kader van een ruimtelijke procedure voor wijziging van de huidige bestemming.

Uit de – voorlopige – inventarisaties en de schatting van de aanwezigheid van soorten op basis van aanwezige leefgebieden en standplaatsen volgt dat er met zekerheid paarterritoria van de gewone dwergvleermuis zijn en dat de boomvalk in het gebied broedt. De huismus en de gierzwaluw worden verwacht maar zijn (nog) niet aangetoond. De waarnemingen leiden tot enkele maatregelen ter bescherming. De inhoud kan echter pas worden opgesteld nadat de inventarisaties in 2013 zijn afgerond. Voorlopig is duidelijk dat er geen belemmeringen zijn voor het bestemmingsplan.

Literatuur

- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill (2010) Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest- Afrika. Tirion Natuur.
- Kapteyn, K. (1995) Vleermuizen in het landschap. Schuyt & co, Haarlem
- Herder, J., J. Kranenbarg, D. Hoogeboom, J. Hamers & K. Dekker (2012). Atlas van de Noord-Hollandse vissen 1980-2012. Landschap Noord-Holland, RAVON.

■ Internet

- www.minlnv.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.waarneming.nl